

Opkomen voor verandering

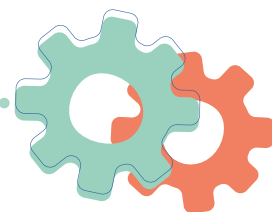
Inzichten van kinderen en verzorgers voor veiligere online ervaringen

Executive Summary

Inleiding

In de huidige digitale wereld is het begrijpen van de online ervaringen van kinderen de sleutel voor online veiligheid. Zoals uiteengezet in het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, hebben kinderen het recht om hun mening te uiten en deze meningen moeten meetellen in alle zaken die hen aangaan. Bovendien spenderen kinderen elke dag meerdere uren in de online wereld. Ze beschikken daardoor over een schat aan ervaring die essentieel is om effectief beleid te informeren.

ECPAT International, Eurochild en Terre des Hommes Nederland, namens de Down to Zero Alliance, zijn het 'VOICE'-project gestart om te luisteren naar de stemmen van kinderen en inzicht te krijgen in de perspectieven van kinderen en verzorgers op online veiligheid. Het doel is om deze stemmen in te brengen in de beleidsdebatten om effectief digitaal beleid vorm te geven dat is afgestemd op de behoeften van kinderen.

Methoden

De VOICE-partners werkten nauw samen met nationale implementatiepartners om de deelnemers te selecteren en voor te bereiden. In totaal waren 483 kinderen van 11 tot 17 jaar in 15 landen in Europa, Zuidoost-Azië en Zuid-Amerika betrokken. De uitvoerende partners hebben voornamelijk contact opgenomen met kinderen via bestaande programma's en scholen die verbonden zijn aan hun organisaties, waarbij elke participatieve focusgroepdiscussie werd bijgewoond door gemiddeld 11 kinderen. De gemiddelde leeftijd van de kinderen was 14,5 jaar, met een genderverdeling van 53% meisjes, 44,7% jongens en 2,3% non-binair. De toestemming van de verzorger en de toestemming van de kinderen waren verplicht voor deelname. Via het enquêtebedrijf Savanta werd diverse groep verzorgers in de geselecteerde landen t betrokken, wat resulteerde in 6.618 respondenten.

Beperkingen

Het is belangrijk om verschillende beperkingen van het onderzoek te overwegen die van invloed kunnen zijn geweest op de resultaten:

- Aparte methoden voor het verzamelen van gegevens voor kinderen en verzorgers resulteerden in niet-vergelijkbare datasets tussen de twee respondentgroepen;
- Respondenten kwamen disproportioneel uit Europese landen, wat regionale vergelijkingen bemoeilijkt;
- Vanwege tijdgebrek werden de bevindingen alleen gevalideerd door facilitators van de focusgroepen en niet door de deelnemende kinderen;
- De methodologie maakte het niet mogelijk om demografische kenmerken zoals leeftijd en geslacht afzonderlijk te analyseren, wat betekent dat de bevindingen in algemene termen worden gepresenteerd.

Belangrijke inzichten van kinderen en verzorgers

Wat kinderen zeggen over hun online ervaringen

De geraadpleegde kinderen meldden dat ze veel waarde hechten aan online communicatie en mogelijkheden, vooral bij het gebruik van sociale media. Tegelijkertijd uitten kinderen hun bezorgdheid over de effecten die hun online activiteiten hebben op hun geestelijke gezondheid, ook wanneer ze worden geconfronteerd met schadelijke situaties. Daarnaast leken kinderen veiligheid en privacy niet te begrijpen als twee losstaande concepten, maar die juist met elkaar zijn verbonden. In dit opzicht maakten ze zich vooral zorgen over hoe hun foto's, video's en andere persoonlijke informatie online kunnen worden gedeeld of gebruikt zonder hun toestemming. Daarnaast leken ze meer bezorgd te zijn over de offline gevolgen van online schade in tegenstelling tot schade die beperkt blijft tot de online wereld. Hun primaire zorgen draaiden om het contact met onbekende personen met slechte bedoelingen en het misbruik van hun persoonlijke informatie. Wanneer gevraagd wordt naar detectietechnologieën en andere technische maatregelen om de online veiligheid van kinderen te garanderen, verwijzen sommige kinderen ook naar online seksuele uitbuiting en misbruik van kinderen (Engelse afkorting OCSEA).

Het onderzoek toont een aanzienlijke kloof tussen kinderen en verzorgers als het gaat om hoe ze online veilig kunnen blijven. Om risicovolle scenario's te voorkomen of erop te reageren, legden kinderen uit dat zij niet naar hun verzorgers gaan voor hulp, maar zij de neiging hebben om strategieën voor zelfbescherming te gebruiken, waaronder veiligheidsmechanismen op het platform, zoals rapportage- en blokkeerfuncties. Verzorgers leken er juist van overtuigd dat kinderen contact met hen zouden opnemen als er online iets gevaarlijks zou gebeuren. Beide groepen zien zichzelf als degenen die het meest verantwoordelijk zijn voor online veiligheid, waarbij zowel kinderen als verzorgers de neiging hebben om de verantwoordelijkheid van technologiebedrijven en overheden te onderschatten.

Stemmen van kinderen zijn belangrijk

Stemmen van kinderen zijn essentieel om beleid vorm te geven dat hen online beschermt. Kinderen vragen om meer kennis en geschikte tools voor online veiligheid. Hun privacy moet daarbij worden gegarandeerd, terwijl zij ook in staat moeten worden gesteld om zelf de online wereld veilig te kunnen navigeren. Dit onderzoek verzamelde inzichten van kinderen en verzorgers die kunnen worden gebruikt om digitaal beleid op verschillende bestuursniveaus te informeren, waardoor de weg wordt vrijgemaakt voor veiligere online ervaringen. De betrokken kinderen en verzorgers deelden drie belangrijke kernboodschappen:

- Ze willen meer informatie over online veiligheid;
- Ze willen zowel privacy als bescherming tegen schade;
- Ze willen betrokken zijn bij het aanpakken van online veiligheidsproblemen.

Kennis van kinderen en verzorgers over online veiligheid

Kinderen vertoonden een hoge tolerantie voor online risico. Ze zeiden zich bewust te zijn van online risico's, maar **slechts 10% van hen zei zich online onveilig te voelen.** Sommigen leken "ongevoelig" te zijn geworden voor blootstelling aan online risico en schade, waardoor het optreden ervan werd genormaliseerd. Vanwege deze hoge tolerantie **kunnen kinderen risico's onderschatten en hun vermogen om ermee om te gaan overschatten.** Voor sommigen worden de risico's automatisch geaccepteerd zodra ze besluiten om een social media platform te gebruiken. Soms zeiden kinderen zelfs dat sociale media en veiligheid niet samen kunnen gaan.

Er is een grote kloof tussen de perceptie van verzorgers van het online gedrag van kinderen en de realiteit. De meeste verzorgers (bijna 90%) geloofden dat ze zich enigszins bewust waren van het online gedrag van hun kinderen. Zoals ook in andere studies is gevonden, meldden veel kinderen dat hun verzorgers niet volledig op de hoogte waren van hun online activiteiten. Daarbij hebben kinderen de voorkeur om bepaalde aspecten privé te houden. De bevroegde verzorgers hadden veel vertrouwen in hun kennis over hoe ze kinderen online kunnen beschermen. Deze overmoed onder verzorgers werd geïdentificeerd als een potentiële risicofactor, omdat het een onderschatting van verschillende soorten online risico's suggereert. Echter waren de verzorgers minder zelfverzekerd als het ging om de aspecten rondom online seksueel misbruik.

CALL TO ACTION

Kinderen en verzorgers vragen dringend om meer informatie over online veiligheid door scholen, platforms en overheden, zoals uitgebreide voorlichting over het onderwerp, beter bewustzijn, concrete en kindvriendelijke suggesties over hoe ze online veilig kunnen blijven en kindvriendelijke functies op online platforms, waardoor hun online ervaringen worden vergemakkelijkt.

Het verband tussen privacy en online veiligheid

Kinderen associeerden het concept privacy herhaaldelijk met het belang van gegevensbescherming, en benadrukten dat privacy wordt gewaarborgd wanneer hun persoonlijke informatie online wordt beschermd. Elke openbaarmaking van persoonsgegevens en informatie wordt gezien als een inbreuk op hun privacy, wat het belang van privacy-instellingen en gegevensbeschermingsmaatregelen benadrukt. Ze begrepen privacymaatregelen als het hebben van sterke wachtwoorden en het niet online delen van persoonlijke informatie.

Kinderen verwezen bij de vraag naar hun conceptualisering van online veiligheid vaak naar persoonlijke veiligheid en beveiliging van persoonsgegevens. Ze gaven bijvoorbeeld aan dat online veiligheid wordt gewaarborgd door te voorkomen dat informatie en foto's online worden

gedeeld zonder hun toestemming en dat er sterke wachtwoorden en andere waarborgen zijn voor gegevens. **Kinderen bekeken privacy en online veiligheid op een vergelijkbare manier, wat gelieerd is aan het idee om persoonsgegevens en informatie te beschermen.**

Na het begrip van de kinderen over privacy en online veiligheidsconcepten te hebben beoordeeld, wilde het onderzoek hun houding ten opzichte van online veiligheidsmaatregelen begrijpen. In deze context uitten kinderen vaak onzekerheid bij het definiëren van deze maatregelen, maar verwezen vaak naar onderliggende technologische concepten. Ze verwezen naar praktische voorbeelden zoals leeftijdsverificatie, ouderlijk toezicht, rapportagetools en veiligheidsmaatregelen.

Het beschermen van online veiligheid en het voorkomen en bestrijden van online seksueel misbruik en uitbuiting van kinderen

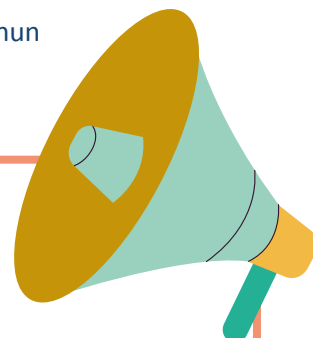
In de discussies met kinderen over online veiligheid en privacy, werd online seksueel misbruik en uitbuiting van kinderen niet vaak expliciet genoemd. Wel gebruikten ze eufemismen zoals dat situaties 'raar', 'vreemd' of 'onaangenaam' waren, die mogelijk een reeks schadelijke ervaringen omvatten, waaronder online seksueel misbruik en uitbuiting van kinderen. Daarbij lijken kinderen geen volledig begrip te hebben van de technologische aspecten met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van online seksuele uitbuiting en misbruik van kinderen.

Aan verzorgers werd gevraagd in hoeverre zij denken dat de huidige veiligheidsmaatregelen kinderen voldoende beschermen tegen online seksuele uitbuiting en misbruik. Minder dan de helft vond dat dergelijke maatregelen kinderen voldoende beschermen. Dit benadrukt de enorme verantwoordelijkheid die op verzorgers rust, die het gevoel hebben dat ze online veiligheidsmaatregelen niet kunnen vertrouwen om bij te dragen en hun kinderen tegen schade te beschermen. Als verzorgers moesten kiezen, verkozen de meeste verzorgers veiligheid boven privacy, waarbij kinderen de voorkeur geven aan een balans tussen privacy en bescherming.

Over het algemeen vroegen kinderen om een balans tussen privacy en online veiligheid. **Kinderen leken voorstander te zijn van online veiligheidsmaatregelen die hun veiligheid prioriteren g zonder hun privacy in gevaar te brengen, waarbij ze leunen op 'child-safety-by-design',** zoals maatregelen die voorkomen dat ze ongepaste inhoud online zien, automatische filters voor vriendschaps- en berichtverzoeken en de mogelijkheid om inhoud gemakkelijk te blokkeren en te melden. Ouderlijk toezicht werd tot op zekere hoogte verwelkomd, maar in de

context van het verlangen van de kinderen naar privacy met betrekking tot hun online ervaringen, benadrukten ze de noodzaak van duidelijke grenzen.

CALL TO ACTION

Kinderen en verzorgers willen dat platforms en overheden meer verantwoordelijkheid nemen om hun privacy, bescherming en veiligheid online te garanderen. Dit moet onder meer het implementeren van effectieve sancties voor overtreeders, het verbeteren van de verantwoordingsplicht van online platforms rond online risico's en beter toezicht op online inhoud omvatten. Zowel kinderen als verzorgers willen dat platforms hen beschermen tegen schade, wat kan worden bereikt door veiligheidsmaatregelen en veilige instellingen, zoals leeftijdsverificatie en waarschuwingen over bescherming en misbruik van gegevens.

Online veiligheid van kinderen moet een gedeelde verantwoordelijkheid zijn

Zowel kinderen als verzorgers gaven duidelijk aan **zichzelf te zien als het meest verantwoordelijk voor het waarborgen van de online veiligheid van kinderen**, wat in overeenstemming is met veel van de bestaande literatuur.

In het bijzonder **hebben kinderen hun bezorgdheid geuit over de manieren waarop platforms momenteel worden ontworpen**. Drie van de vier deelnemende kinderen, zeiden dat ze weten wat ze moeten doen als ze online worden lastiggevallen. De meeste kinderen gaven aan dat het hun eigen online gedrag is dat hun gevoel van veiligheid online verhoogt. Dergelijk gedrag omvatte het bewust omgaan met wat ze plaatsen, het censureren van hun inhoud en het actief gebruiken van de veiligheidsfuncties van platforms, indien beschikbaar. Kinderen dragen dit enorme verantwoordelijkheidsgevoel, waarbij zij minder bewust leken van de rol van online platforms en overheden. Maatregelen op platforms zelf werden vaak zelfs gelinkt aan een verminderd gevoel van veiligheid. Het werd door de meeste kinderen erkend dat sommige **platforms het voor hen moeilijk maken om veiligheidsinstellingen te implementeren**.

Kinderen zeiden gemengde gevoelens te hebben over de effectiviteit van online veiligheidsmaatregelen, zoals het online censureren van hun inhoud en het actief gebruiken van veiligheidsfuncties. Ze uitten hun bezorgdheid over mensen die nieuwe accounts maken nadat ze zijn geblokkeerd, platforms die meldingen negeren en onzekerheid bij het blokkeren of rapporteren van een persoon die een bekende is.

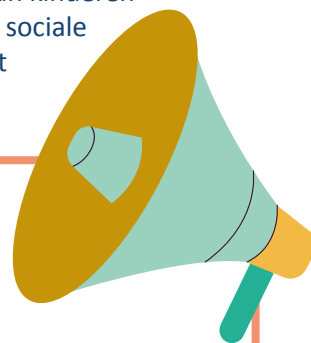
Toen verzorgers werd gevraagd naar hun strategieën van om ervoor te zorgen dat kinderen online veilig zijn, noemden ze voornamelijk **ouderlijk toezicht**, hoewel tweederde van de

verzorgers in ons onderzoek zei dat ze geen apps voor ouderlijk toezicht gebruikten. De tweede meest voorkomende strategie die door verzorgers werd genoemd, was **gesprekken voeren met kinderen over hun online ervaringen en adviseren over het voorkomen van risico's**. Verzorgers zeiden dat ze voornamelijk informatie uit het nieuws en de ervaringen van andere mensen gebruikten als aanleiding voor een gesprek over online veiligheidskwesties. Uit het onderzoek blijkt dat verzorgers vaak niet over voldoende kennis beschikken en dus afhankelijk zijn van andere verzorgers en de media. Bovendien benadrukten verzorgers het belang van een **veilige thuisomgeving waar kinderen hun ervaringen gemakkelijk kunnen delen**.

De kinderen die deelnamen aan het VOICE project meldden dat ze zich ervan bewust waren dat zij naar verzorgers kunnen gaan voor steun. **Slechts 40% van de kinderen zei het echter gemakkelijk te vinden om met hun verzorgers over online veiligheid en risico's te praten**. Ze benadrukten verschillende belemmeringen om met verzorgers over deze kwesties te benaderen, waaronder het zich ongemakkelijk voelen, het vrezen van mogelijke beperkingen en de reacties van hun verzorgers, en het denken dat verzorgers het niet zouden begrijpen. Kinderen zeiden bovendien dat ze in plaats daarvan eerder naar broers en zussen, leraren of vrienden gingen.

De meeste verzorgers beginnen discussies over online veiligheid wanneer hun kinderen ongeveer 10 jaar oud zijn. Uit het onderzoek bleek echter dat kinderen vaak sociale media beginnen te gebruiken voordat ze deze leeftijd bereiken, en mogelijk toegang krijgen tot platforms die niet geschikt voor hen zijn.

CALL TO ACTION

Kinderen uitten een sterke voorkeur voor online veiligheidsmaatregelen die hen in hun kracht zetten om de online wereld zelf te navigeren (bijv. pop-up waarschuwingen die kinderen keuzes bieden terwijl ze hun bewustzijn vergroten) en vinden dat ze betrokken moesten worden bij het ontwerp van dergelijke functies en beleid.

En nu actie

Kinderen en verzorgers benadrukten een behoefte aan meer bewustzijn en informatie, privacy behoudende online veiligheidsmaatregelen en participatie en inclusie. In reactie op de bevindingen roepen **de VOICE-partners overheden, toezichthouders en online platforms op om:**

1. De online kennis en veerkracht van kinderen en verzorgers verbeteren door middel van beter onderwijs en informatie over online veiligheid;
2. Ervoor te zorgen dat online platformen hun uiterste best doen om het risico op schade voor kinderen te verminderen.

Wet- en regelgeving zijn noodzakelijk bij het bevorderen van een cultuur van collectieve verantwoordelijkheid en het waarborgen van het online welzijn van elk kind.

We roepen overheden en toezichthouders op om:

- **Geharmoniseerde wettelijke verplichtingen vast te stellen** om de online veiligheid van kinderen voor alle platforms te garanderen;
- **Benaderingen voor alle platforms te mandateren die zijn ontworpen met veiligheid als prioriteits** en daarbij door middel van kinderparticipatie tot stand komen;
- De **rechten van kinderen te integreren in alle digitale beleidsmaatregelen** ;
- **Kinderen te raadplegen** bij het opstellen, implementeren en beoordelen van digitaal beleid;
- **Maatregelen te implementeren die de mentale gezondheid van kinderen verbeteren** als gevolg van hun online interacties;
- **Online veiligheidsprogramma's te ontwikkelen en versterken** op scholen, waarbij co-creatie met kinderen wordt aangemoedigd;
- **Interventies op gemeenschapsniveau te ontwerpen** om de kennis en het onderwijs over online veiligheid voor kinderen en verzorgers te vergroten;
- **Mechanismen te introduceren om online risico's voor kinderen en veerkracht tegen online schade te beoordelen** door middel van een constante dialoog met kinderen en risicobeoordelingen die door online platforms worden aangeboden.

Focus op EU-gerichte acties

- Als onderdeel van de strategie Better Internet for Kids+ moeten initiatieven worden geïmplementeerd met als doel **veiligere digitale ervaringen te creëren, zodat alle kinderen in staat te stellen online veilig te zijn, vooral de meest kwetsbaren, en hun actieve deelname te bevorderen** ;
- De **verantwoordelijkheid van online platforms moet worden afgedwongen** door middel van beleid en wetgeving om kinderen online te beschermen.

Online veiligheidsmaatregelen zijn de sleutel tot het creëren van online omgevingen die de positieve ervaringen van kinderen bevorderen en tegelijkertijd het risico op schade drastisch verminderen.

We roepen online platforms op om:

- De **risico's te beoordelen** waarmee kinderen worden geconfronteerd bij het gebruik van hun platforms en dienovereenkomstig veiligheidsmaatregelen te nemen;
- **Veilige digitale omgevingen te creëren** voor kinderen waarin hun online veiligheid nauw verbonden is met de bescherming van hun persoonsgegevens en informatie;
- **Een safety-by-design-benadering aannemen** door te zorgen voor toegankelijke en kindvriendelijke veiligheids- en privacy-instellingen;
- **Kinderen te betrekken** bij het ontwerp van online diensten en hun veiligheidsfuncties;
- **Uitgebreide informatie en transparantie te bieden** over de risico's die gepaard gaan met het gebruik van hun platforms en de veiligheidsmaatregelen die ze als reactie daarop hebben genomen.

Ten slotte moeten kinderbeschermingsorganisaties actief contact blijven houden met kinderen en hun stem laten horen in beleidsdebatten. Bovendien moeten ze doorgaan met het uitvoeren van onderzoek en het uitvoeren van projectactiviteiten die *met* en *voor* kinderen werken.

Slot opmerkingen

Het VOICE-rapport onderstreept de noodzaak van collectieve actie en de cruciale rol die elke belanghebbende — of hij nu een beleidsmaker, online platform, opvoeder, verzorger of organisatie voor kinderrechten en kinderbescherming is — speelt bij het beschermen van de rechten van kinderen in de digitale wereld. Samen kunnen we de weg vrijmaken voor veiligere ervaringen voor kinderen, zowel online als offline.

ECPAT International, Eurochild en Terre des Hommes Nederland roepen alle lezers op om na te denken over de opvattingen van de kinderen die in het VOICE-onderzoek worden uitgedrukt en samen te werken om van de online wereld een betere plek voor alle kinderen te maken.

Het VOICE-project is een initiatief van het programma *Step Up the Fight Against Sexual Exploitation of Children (SUFASEC)* van de **Down to Zero Alliance** in samenwerking met het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken.

ECPAT International en Eurochild willen de *Oak Foundation* bedanken voor hun steun bij het mogelijk maken van dit project.

De meningen die in dit document worden uitgedrukt, behoren uitsluitend toe aan de VOICE-partners. De steun van de hierboven genoemde donoren en partners betekent niet dat de geuite meningen worden onderschreven.

We willen onze oprechte dank uitspreken voor onze gewaardeerde nationale implementatiepartners* in de 15 landen die betrokken zijn bij het onderzoek, wiens lokale expertise aanzienlijk heeft bijgedragen aan de succesvolle uitvoering van het onderzoek. Bovendien willen we onze oprechte waardering uitspreken voor de waardevolle inzichten die door de betrokken kinderen zijn verstrekt, en wijzen we op het belang van het versterken van de stemmen van degenen die rechtstreeks door digitaal beleid worden getroffen.

*ECPAT Austria, The Association for Community Development in Bangladesh, Terre des Hommes Netherlands' Bangladesh Country Office, Fundación Munasim Kullakita, ECPAT Brasil, The National Network for Children, Society "Our Children" Opatija in Croatia, Estonian Union for Child Welfare, Terre des Hommes Italia, Malta Foundation for Wellbeing Society, Terre des Hommes Netherlands, The Center for Empowerment and Development (CoPE), ECPAT Philippines, Bidlisiw Foundation, Instituto de Apoio à Criança, Terre des Hommes Lausanne's Romania Country Office, FAPMI, and The Life Skills Development Foundation.

